

«ՃԻԿԷՐՈՎ ՊԱՐԵՑԷՔ...»

Եղեռնի ոգեկոչման 90-ամեակին առիթով հրաւիրուած էի Աւստրալիա, ուր Հայաստանեայց Առաքելական Եկեղեցւոյ, Աւստրալահայ Միացեալ Ընկերակցութեան եւ «Նոր Բեմ» Թատերական Միութեան կողմէ երկօրեայ հանդիսութեամբ Յունիս 25-26, ծրագրուած էր ոգեկոչելու յիշատակը՝ եղեռնի զոհերուն:

Առաջին օրը՝ Սիտնիի Համալսարանի թատերասրահին մէջ բեմադրուեցաւ մեր հեղինակած վերջին թատերգութիւնը՝ «Որբին Մառը», զոր նուիրած էինք եղեռնի զոհերու յիշատակին: Հանդիսութեան երկրորդ օրը, Աւստրալահայ Միացեալ Ընկերակցութեան Կեդրոնին մէջ, հրաւիրուած էի բանախօսելու հայ գաղութին:

Ձոյգ ձեռնարկներէն ետք, տասնօրեայ մեր կեցութեան ժամանակացոյցը կը տնօրինէր «Նոր Բեմ»-ի հիմնադիրներէն եւ թատերախումբի տաղանդաշատ բեմադրիչ՝ Սագօ Կիւլէսէրեանը:

Ըստ սովորութեան, օր մը առաջ, ան կը տեղեկացնէր մեր այցելելիք շրջանները, ըլլան անոնք թուրիստական թէ ազգային հաստատութիւններ:

Իրիկուն մը, ան իր ազնուափայլ կնոջ՝ Մարկօյին հետ եկաւ մեզ կարեւոր տեղ մը տանելու: Վայրը անակնկալ մըն էր: Ճամբայ ելլելէ ետք, պարզուեցաւ որ «Նոր Բեմ»-ին զօրավիգ կանգնած հաստատութեան մը կեդրոնը պիտի այցելէինք:

Սիտնիէն աւելի քան ժամ մը հեռու... Ֆէյրֆիլտ կոչուած շրջանն ենք հիմա:

Մութը սեւ վարագոյրի նման

իջած էր այն թաղամասը՝ ուր կը գտնուէր շրջանի «Բանոյեա» Հայ Կեդրոնի գեղեցիկ կառոյցը:

Դուրսը՝ թեթեւ մաղուող անձրեւին տակ, Հայ Կեդրոնի Խնամակալ Մարմնի ատենապետ Կիրակոս Պաֆալեան, իր ընկերներուն հետ մեզ կը դիմաւորէ, բարի գալուստի ջերմ խօսքերով: Կը ձեռնուինք փոխադարձ յարգանքի ընկերական ոգիով:

Կիրակոսը մեզ կ'առաջնորդէ կեդրոնի երկրորդ յարկի սրահը, ուր կը գտնուին Հ.Մ.Ը.Մ.ի, Հ.Օ.Մ.ի, Համազգայինի, Խնամակալ Մարմնի գրասենեակները:

Լեւոն Տէմիրեան իր կարգին, րացատրութիւններ կու տայ մշակութային իրենց գործունէութեան մասին, ցոյց տալով մեզի կեդրոնի փոքր՝ սակայն հարուստ գրադարանը:

Աւելի քան 120 երիտասարդ երիտասարդուհիներ, ծնողներ, վարչականներ ներկայ էին այդ գիշեր:

Սրահը կ'եռար ու կը յորդէր հայկականութեամբ:

Հեռաւո՛ր Աւստրալիոյ մէջ այսպիսի ազգային եռուն կեանք... Ի՛նչ մեղքս պահեմ, ես տեսած չէի անգամ Կլէմտէյի Հայ Կեդրոնին մէջ, այն օրերուն երբ...

Զջարունակեմք: Անցնինք:

Պարի յատուկ սեւ համազգեստներ հագած, հիմա դիմաց շարուած են հայ նոր սերնդականներ: Վաղուայ դեկավարները նոյն հայ գաղութին: Բոլորը ուրախ ու զուարթ պատրաստ են ծրագրուած յայտագիրը սկսելու: Բոլորն ալ անհամբեր կը սպասեն իրենց դեկավար՝ Ասատուր Հանեանի հրամանին:

Կիրակոսը կը մօտենայ ուրախ

տրամադրութեամբ, բացատրութիւններ կու տայ իրենց գործունէութեան եւ վերջապէս օրուայ ծրագրին մասին:

Դէմքին վրայ կարելի էր կարդալ այն արդար հպարտութիւնը, որ իրն էր, եւ իր նուիրեալ ընկերներուն, որոնք հակառակ ամէն խոչընդոտներու ու անտեսումներու, կը շարունակեն իրենց մեղուաջան աշխատանքը, վառ պահելով մշակոյթի ջահը, «Բանոյեան» կեդրոնը եւ մանաւանդ շրջանի «Փափագեան» շաբաթօրեայ վարժարանը:

Ու ահա Ասատուրի առաջին ազդանշանին վրայ կը հնչէ դիմաւորութիւնը... ու կը պարէ նոր սերունդը... կը պարէ ուրախ ու հպարտ... միակամ... աշխոյժ... շէնքը դղրդրացնելով իրենց ոտներուն տակ:

Այժմ կը լեցուն ուրախութեան արցունքով: 122 պարման-պարմանուհիներ մէկ երդիքի տակ հաւաքուած են այս գիշեր ու «գինովցած» հայ արուեստով: Մեծ մասը աւստրալիածին սերունդ են, որոնք հայերէն կը խօսին, կը կարդան ու կը գրեն:

Կը նայիմ կողքս նստած Սագօյին ու Մարկոյին, մեզի ընկերակցող «Նոր Բեմ»ի միւս վարչականներուն, ծնողներուն... բոլորին դէմքին վրայէն հպարտութեան զեփիւռ մը կ'անցնէր կարծես, ստեղծագործող ազգի մը զաւակները ըլլալու արդար հպարտութիւն մը:

Ու եղեռնի 90-ամեակի հանդիսութիւններէն ետք, ակամայ կը յիշեմ Սարոյեանի խօսքերը: «Աշխատեցէ՛ք, կործանեցէ՛ք այս ցեղը, անապատները դրկեցէ՛ք... վառեցէ՛ք անոնց տուններն ու եկեղեցիները... տեսէ՛ք թէ դարձեալ պիտի չապրի՞նք անոնք: Տեսէ՛ք թէ դարձեալ պիտի չխնդա՞նք անոնք: Տեսէ՛ք թէ ցեղը դարձեալ պիտի չապրի՞ք երբ անոնցմէ երկուքը իրար հանդիպին

ու խօսին իրենց մայրենի լեզուով»:

Մտածումներս կ'ընդմիջուին յանկարծ: Ասատուրն է հիմա, որ ինծի մօտեցած բացատրութիւններ կու տայ յաջորդական պարբերուն մասին:

Կը դիտեմ կլանուած, հիացած տարուած աշխատանքին վրայ:

Կը հարցնեմ Ասատուրին մասին:

Տեղեկութիւններ կը փոխանակուին:

Հալէպահայ երիտասարդ մը, համեստ ու ազնիւ, հայրենասէր, որ նախնական եւ երկրորդական ուսումը ստանալէ ետք տեղւոյն վարժարաններուն մէջ, կը մեկնի հայրենիք ուր կը հետեւի պարարտութեան ճիւղին: Ու հիմա... հեռաւոր Աւստրալիոյ խուլ մէկ անկիւնը, հայ կեդրոնի ջերմ յարկի տակ, այդ արուեստը կը փոխանցէ մեր նոր սերունդին:

- Ի՞նչ դժուարութեամբ այս խումբը հոս հասցուցինք... - կը պատմէ Ասատուրը, ու կը շարունակէ - սկիզբը իրար չէինք հասկնար: Երբ պարի շարժումներ կը սորվեցնէի, պարզ մարմիններն կը շարժէին միայն: Կրա՛կ ու ոգի՛ չկար մէջերնին: Կը պոռայի... ճիկէրով պարեցէ՛ք: Ու տղաքը զարմացած երեսս կը նայէին: Հո՛ս ծնած են, ի՞նչ կրնաս ընել: Ըսէ՛ ինծի... ինչպէ՞ս կրնաս տղոց ու աղջիկներուն բացատրել... հասկցնել... սորվեցնել, որ այս պարերը մերն են, հայկական են, պէտք է ճիկէրով պարել, ապրիլ պարին հետ:

Ու Ասատուրը լռեց... պահ մը նայեցաւ պարող խումբին... նայեցաւ աչքերուս ու արդար հպարտութեամբ ոտքի ելաւ յայտագիրը շարունակելու:

Ու տղաքն ու աղջիկները մինչեւ ուշ գիշեր պարեցին... պարեցին երկա՛ր... ապրումով պարեցին... ճիկէրով պարեցին:

ՆԱՀԱՊԵՏ ՄԵԼՔՈՆԵԱՆ